

búvik elő. Máté félbemaradt zseni! Minden gondolata a mennyiségtan felé vonzza, de ennek csupán alapfogalmait volt alkalma elsajátítani. Napközben deszkát fűrészsel és tárol, este matematikai formulákkal ostromolja az égboltozat csillagjait. Ez a darócruhás aszkéta egyike a Kőrösi Csoma Sándoroknak, kiket a mostoha sors az erdélyi hegyek egy rejtett zugába száműzött és jelentéktelenségre ítelt, holott magasröptű képzeletük a Himalája bércei felé tört.

Pompás alak a kozmopolita örömet megtestesítő Nuridsán. Krisán pápa a jó erdélyi oláh típus képviselője. Ilyen is van! Mintha a régi hellén kultúrának egy csipetnyi maradéka éledne fel benne. Hiszen annak a vérkeveréknek egy parányi részét, mely az ő ereiben csörgedezik, egy görög vércsepp is alkotja. Leánya bájos vadvirág, melyet Bajkó Feri megszerez, anélkül, hogy azt széttaposná. Nem engedi át Hábának, aki fajának minden ellenszenves tulajdonságát egyesíti magában. Ennek a tyúkprókátornak a személyében viszont megismerkedünk oláh fajának azzal a söpredékével, melyből az iskoláztatás, a felületes kultúrmáz mindazon rokonszenves tulajdonságokat kiölte, melyeket a természet ölen nevelkedett egyszerű paraszttól és pásztortól nem lehet elvitatni.

Végül Weisről, a zsidó self-made-manról sem akarok megfeledkezni. Fél emberöltőn át pizokban és megáláztatásban kínlódva, jólétre és olyan feleségre tett szert, aki a brassói cukrászda habituéival megcsalja. Ennek az embernek nem lehet más vége, mint a cukorbetegség okozta korai halál és egy szobor a brassói zsidótemetőben.

A regény vége? ... Happy end.

De nem az a szokásos befejezés, mely az anyakönyvvezető előtt zárul s pár esztendő múlva viruló gyermek-sereget vonultat fel. Bajkó Feri (sej-

tem róla, hogy anyja révén egy kis örömet vér is csergedez az ereiben; a Jakab családi név is erre enged következtetni), nem kalandor, aki maga mögött elégeti a hazavezető hidakat. Miután hazai portáját rendbe szedte és azt a megbízható Máté gondjaira bízta, kimegy a világba, hogy ott az erdőeladásból eredő pénzzel egzisztenciát teremtsen. Külföldön kifinomult ízlésének jobban megfelel ez, mint az otthoni nem éppen épületes viszonyok. Sejtjük, hogy sikerülni fog neki. Ha valami volna, ami aggodalomra szolgáltatna okot, az csak a pápa könnyűvérű leánya lehet, aki Párizs iránti vonzalmát egy pillanatig sem titkolta.

Ez mindenesetre új regény kiindulási pontja lehet. Reméljük, hogy a szerző mielőbb meg is fogja írni.

Maderspach Viktor.

Londesz Elek : Az arany pávák dala.

Költemények. — Budapest. — A költő mögött már több évtizedes fordítói mult van. Tőle kaptuk Shakespeare kortársának, a fiatalon elhunyt angol Marlownak Faustját magyar fordításban. De különös kedvvel fordít perzsa költőkből is, főleg Firduszi Sah-Naméjának epizódjaiból. Ebben az új kötetben is a Sah-Name Fausthoz hasonló alakjának, Daháknak a történetét fordítja «Kígyósvállú királyfi» címmel. Dahák eladja magát Iblisnek, a dűvek (ördögök) fejedelmének, hatalomra jut, de az ördögök kezében van. Az ördög csókjára válláiból kígyók nőnek, a lelkifurdalás kígyói s ezeket Iblis parancsára emberi agyvelővel eteti. Dahák halomra öleti alattvalóit a drága táplálékért. De megálmodott végzete beteljesedik. Megszületik a jövődölt gyermek: Feridun, aki az ördög hatalmát Dahák uralmával együtt megtöri. A mese Feridun gyermekségére vonatkozó motívumai érdekes hasonlóságot mutatnak a Krisztus-legendák motívu-

maival. (Az anya menekülni kénytelen gyermekével, a gyermek pásztorok között lel védelmet, az állatok táplálják stb.) A költő ennek a magában is önálló résznek fordításával — mint zárószavában írja — teljessé tette a Sah-Name Feridun epizódjának magyar fordítását, mert többi részét Erődi Béla «Földosztó Feridun» s Radó Antal «Feridun és fiai» címen már lefordították.

Ezt az epizódot a Sah-Name elejéről régi perzsa nyelvből, elismerésre méltó munkával tette át a fordító, megtartva az eredeti «mutakarib», párrímes, versmértékét. A versek rimkezelése könnyű, sok helyen finom árnyalással festik a keleti lélek tarka fantáziaképeit. Feridun «ciprus, ha lombja felett függ a Hold». Másutt: «Megnőtt mint a ciprus, olyan karcsú, szép». Hajnalban «a türkiz boltozat» mutogatja a «sárgás rubint».

Firduszin kívül két későbbi perzsa költő is szerepel a kötetben. Szemelvényeket kapunk Omár Khejjam XII. századi s Európában oly híressé lett perzsa csillagász-költő négysoros rubá'iból (epigrammák). Nálunk eddig Erődi Béla és Szabó Lőrinc fordítottak ettől a különös, szélsőséges, szinte modern lelkületű perzsa költőtől, aki hol aszkézisre int:

«Örök üdvösséged javára jó lesz,
Magad hátára s nem máséra verned».

Hol meg csapongva énekl:

«Ha borivásnak jó alkalma volna,
S tulipánarcú lány beléd botolna.
Előre, hé! a lakomat ne vársd,
Mert ize elszáll és mehetsz pokolba.»

A rubá'k is az eredeti perzsa versformában vannak fordítva, perzsa szövegkiadás nyomán. (Európai fordítóink inkább Edward Fitzgerald-ra támaszkodnak, aki 1887-ben elsősorban ültette át európai nyelvre a rubá'kat.)

A másik perzsa költő a XIII. századi misztikus, Dzselaledin Rumi (Dselaluddin Rumi), akinek ghazel-jaiból két jellegzetes és mély filozófiai szépségű költeményt ad a fordító. Platónikus gondolataival különösen meglepő a «Nirvána»:

«Annak, mit a földön létezni látsz,
Őrzi ősalakját a tértelen világ.

Nem baj, hogy a földön elpusztul
majd a kép!
Ott az eredeti: él az ősfurma még».

A fordító nagy szeretettel és finom érzékkel tükrözi a perzsa lelket s az idézett sorok is mutatják, mennyi színnel és izzel adja vissza az eredeti költemények hangulatát. Különösen remekel az epigrammákban.

A verskötetet Londez Elek tíz költeménye vezeti be. Ezek a versek szerény méretűek, egy csendes, finom lélek vallomásai. Megkapó bennük a meleg tónus, az ősies báj, különösen ott, ahol egyéniségének megfelelő témát választott. Legtöbb versén a keleti filozófia hatása érzik. Szép és töretlen a «Hullámvonal». Igen finom a «Dal». A kötet kiállítása izléses, címlapját Byss Róbert rajzolta. J. M.

Domokos László: Magyar feltámasztás. A revíziós gondolat útja itthon és a külföldön. (Pfeifer Ferdinánd kiadása. 212 o. 8°.)

Ez a könyv annak a nemzedéknek íródott, amelynek Magyarországot újra fel kell építenie. Domokos László úgy érzi, hogy «a természet ökonomikus rendje teleítatta a mi vérünket a keserűség mérgével és az elfásultság mákonyával. Ez a menni készülő nemzedék képtelen nagyot alkotni, mert képtelen elszakadni a múlt emlékeitől». És egy haldokló nemzedék sorát, okos szemlélettel vonultatja föl, hogy tanulsággul szolgáljon a jövő embereinek, akik már tisztában vannak